

“ประมวลสรรพสิ่งที่ทรงคุณค่า”
ในวาระ ๑๕ ปี
สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว
มหาวิทยาลัยมหิดล

รวบรวมและเรียบเรียง : ผลงานที่เกิดขึ้นครั้งแรกในนามสถาบัน
โดย ผศ.ดร.ดลพัฒน์ ยศธร

คำปรารภ

หนังสือ “ประมวลสรรพสิ่งที่ทรงคุณค่า” ในวาระ ๑๕ ปี สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล เล่มนี้ ผู้จัดทำพยายามรวบรวมและเรียบเรียงผลงานลักษณะต่างๆ ของสถาบัน เท่าที่จะค้นคว้าหาได้ โดยเป็นผลงานที่ปรากฏเป็นครั้งแรกในนามของสถาบัน ซึ่งทำเสร็จสมบูรณ์แล้วในช่วงที่ผ่านมา ด้วยการค้นคว้า ติดตาม สอบถาม และขอความอนุเคราะห์ขอวัสดุ เอกสาร ... ตลอดจนสรรพสิ่งต่างๆ ที่ทรงคุณค่า จากผู้ที่ได้เคยปฏิบัติงาน และยังคงปฏิบัติงานอยู่ ณ สถาบันแห่งนี้ เพื่อนำมาจัดเก็บในรูปหนังสือ เพราะไม่สิ้นเปลืองพื้นที่ ถ้าหากไม่สามารถจะจัดเก็บเป็นพิพิธภัณฑน์ได้ นอกจากนี้ ก็หวังว่า การประมวลสรรพสิ่งต่างๆ ไว้ในวาระนี้ จะเป็นของขวัญ เป็นกำลังใจให้ชาวสถาบันได้ระลึกถึงผลแห่งความมุ่งมั่นที่ได้กระทำไว้ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา และเป็นส่วนหนึ่งของมรดกแห่งความทรงจำ รวมทั้งเป็นเกียรติประวัติของสถาบันสืบไป

การจัดทำหนังสือนี้ ใช้วิธีการเรียงลำดับลักษณะผลงาน และจัดลำดับตามระยะเวลาที่ปรากฏผลงาน/ชิ้นงานเป็นหลัก รวมทั้งใช้เทคนิคการนำภาพถ่าย ประกอบการอธิบายสรุปสั้นๆ เป็นหลักใหญ่ในการจัดทำ ซึ่งสำหรับบางสาระถ้าต้องการรายละเอียด อาจจะต้องไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมกันต่อไป

อนึ่ง หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เรียบเรียงขอน้อมรับข้อบกพร่องเหล่านั้นไว้แต่เพียงผู้เดียว เพราะการดำเนินงานครั้งนี้ ใช้เวลาประมาณ ๑๐ วัน ใช้พลังกาย พลังใจ ทุนของผู้เรียบเรียง และทุนของ Mr. Michael Dino DePolo เป็นเครื่องเกื้อหนุน

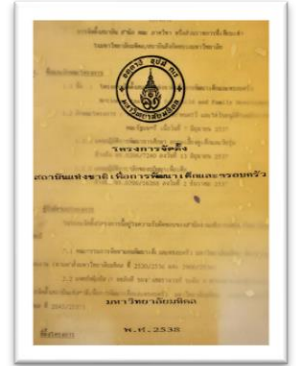
ขอขอบพระคุณและขอขอบคุณ ในน้ำใจไมตรีของชาวสถาบันทุกท่าน ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำ โดยกรุณาอนุเคราะห์ช่วยสืบค้น และให้ยืมสรรพสิ่งอันทรงคุณค่า ตลอดจนให้คำแนะนำช่วยเหลือ เพื่อให้การดำเนินงานนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดลพัฒน์ ยศธร
กันยายน ๒๕๕๕

ผลงานสื่อสิ่งพิมพ์ : หนังสือ

๑. “โครงการจัดตั้งสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว.” (๒๕๓๘)

เป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นใน ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ที่ประมวลสาระเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา แผนงาน และสาระเกี่ยวกับการดำเนินการจัดตั้งสถาบัน โดย รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิง นิตยา คชภักดี เป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น ผู้อำนวยการโครงการจัดตั้งสถาบัน ตั้งแต่วันที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๗

๒. “แนวทางการดำเนินงานโครงการพัฒนาครอบครัว.” (๒๕๓๙)

หนังสือเล่มนี้ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ร่วมกับ สถาบัน ได้จัดทำขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยได้รับการสนับสนุนจาก องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) เพื่อจัดทำต้นฉบับ ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานการพัฒนาครอบครัว ครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศ และเพิ่มกลุ่มเป้าหมายจาก ๐-๖ ปี ต่อไปจนถึง ๗-๑๘ ปี ตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง “แผนปฏิบัติการพัฒนาการศึกษา อบรมเลี้ยงดูเด็กและเด็กวัยรุ่น” เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๗

๓. “พัฒนาการของเด็กปฐมวัย.” (๒๕๔๓)

รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิง นิตยา คชภักดี ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จัดทำหนังสือนี้ขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ เพื่ออธิบายขั้นตอนการพัฒนาเด็กปฐมวัย ตั้งแต่ปฏิสนธิถึง ๕ ปี

ผลงานสื่อสิ่งพิมพ์ : หนังสือ (ต่อ)

๔. “สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว:สารระนำรู้ เพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ทำเนียบบริการ และผลิตภัณฑ์ .” (๒๕๔๕) และ
๕. “สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว:สารระนำรู้ เพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ทำเนียบบริการ และผลิตภัณฑ์ เล่ม ๒.” (๒๕๔๖)

หนังสือทั้ง ๒ เล่มนี้ สถาบันจัดทำขึ้น เพื่อเผยแพร่สาระความรู้ ข้อมูล ข่าวสารการพัฒนาเด็ก และครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย สารระด้านวิชาการ ที่เขียนโดยนักวิชาการจากสถาบัน มีการรวบรวมชื่อสถานรับเลี้ยงเด็ก หรือเนอร์สเซอรี่ โรงเรียนอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตลอดจนรายชื่อผู้ประกอบการด้านการให้บริการและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ สำหรับเด็ก เพื่อประกอบการพิจารณาเลือกสรรผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมในการ เลี้ยงดูและพัฒนาการของเด็ก เพื่อคุณภาพชีวิตครอบครัว

๖. “ความรู้เพื่อชีวิต: สารระสำคัญเพื่อการปฏิบัติ.” (๒๕๔๘)

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย ได้สนับสนุนให้สถาบัน ปรับปรุง และเรียบเรียง หนังสือ Facts for Life ให้เป็นฉบับภาษาไทยขึ้น เนื่องมาจาก องค์การ ทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ หรือ องค์การยูนิเซฟ (UNICEF) องค์การอนามัยโลก (WHO) และองค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ต้องการรวบรวมความรู้ที่จำเป็นต่อการดูแลเสริมสร้างสุขภาพของเด็ก รวมทั้งการ ป้องกันโรค และดูแลเด็กอย่างถูกวิธี เพื่อให้ประเทศต่างๆ นำไปปรับใช้ตามความ เหมาะสม

สถาบัน จึงจัดทำหนังสือนี้ แล้วเผยแพร่หนังสือผ่านเว็บไซต์ของสถาบัน โดยได้รับ ความร่วมมืออย่างดียิ่งจาก กระทรวงสาธารณสุข ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการ และผู้เชี่ยวชาญหลายสาขาวิชา ร่วมกันปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับสภาวะ และแนวทาง ปฏิบัติในประเทศไทย และเป็นส่วนหนึ่งของโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ไนวโรกาสที่ทรงเจริญ พระชนมพรรษาครบ ๖ รอบด้วย

ผลงานสื่อสิ่งพิมพ์ : หนังสือ (ต่อ)

๗. หนังสือ “Kids & Family Yellow Pages : รวบรวมเรื่องน่ารู้เพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว และหมายเลขโทรศัพท์”

หนังสือนี้จัดทำขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อรวบรวมสาระที่จำเป็นและเกี่ยวข้องกับการพัฒนา ทั้งเด็กและทุกคนในครอบครัว หลากหลายประเด็น รวมทั้งรายชื่อผู้ประกอบการด้านการให้บริการและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ตลอดจนหมายเลขโทรศัพท์ของหน่วยงานต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาทั้งเด็กและครอบครัว

๘. “จากต้นกล้า...สู่รากแก้ว”

เป็นหนังสือที่ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ได้จัดทำขึ้น เพื่อรวบรวมผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย ในรอบ ๖ ปี ตั้งแต่ วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ – ๒๕๔๘

ผลงานสื่อสิ่งพิมพ์ : คู่มือ

๑. “คู่มือการฝึกอบรมทักษะการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยในสังคมที่มีโรคเอดส์.” (๒๕๔๓).

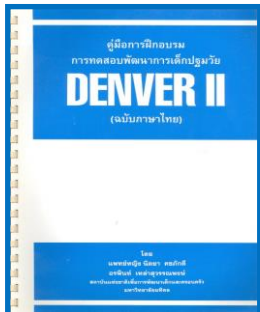
สถาบัน ร่วมกับสภาองค์การพัฒนารวมเด็กและเยาวชน และได้รับการสนับสนุนจาก Asian Community Trust ได้จัดทำคู่มือนี้ขึ้น โดยมี รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิง นิตยา คชภักดี และ นางสาวอรพินท์ เหล่าสุวรรณพงษ์ เป็นบรรณาธิการ เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้าน ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในสังคมที่มีโรคเอดส์ แก่ผู้ดูแลเด็กปฐมวัย ในองค์กรเอกชน และหน่วยงานต่างๆ

๒. “คู่มือการอบรมเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด - ๓ ปี.” (๒๕๔๓)

สถาบัน โดย รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงนิตยา คชภักดี ร่วมกับกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ จัดทำคู่มือนี้ขึ้น เพื่อใช้ประกอบหลักสูตรก่อนประถมศึกษา เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถดูแล และอบรมเลี้ยงดูเด็กให้ได้รับการพัฒนาความพร้อมทุกด้านอย่างมีคุณภาพ

๓. “คู่มือการฝึกอบรมการทดสอบพัฒนาการเด็กปฐมวัย DENVER II” (๒๕๔๔)

รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงนิตยา คชภักดี ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถาบัน ในขณะนั้น ได้ร่วมกับ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข จัดอบรมผู้ทดสอบพัฒนาการเด็กปฐมวัยขึ้น เพราะในช่วงเวลาดังกล่าว ประเทศไทยยังไม่มีเครื่องมือชี้วัด ที่มีความน่าเชื่อถือ เที่ยงตรง และเป็นแบบทดสอบพัฒนาการตามมาตรฐานของเด็กไทย เพื่อใช้คัดกรองพัฒนาการเด็ก ดังนั้น รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงนิตยา คชภักดี จึงขออนุญาตจากเจ้าของแบบทดสอบ DENVER II ซึ่งเป็นเครื่องมือที่พัฒนามาจาก DDST ที่มีมาตรฐานใช้กันทั่วโลก มาแปลและเรียบเรียงเป็นคู่มือฉบับภาษาไทย เพื่อใช้ประกอบในการอบรมดังกล่าว โดยจัดครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๐-๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ปัจจุบัน สถาบันยังคงดำเนินการฝึกอบรม การทดสอบพัฒนาการเด็กปฐมวัย DENVER II มาอย่างต่อเนื่อง และเพื่อให้เหมาะกับบริบททางภาษา สังคม และวัฒนธรรมไทย ผู้แปลและเรียบเรียง จึงติดต่อขออนุญาตจากเจ้าของแบบทดสอบ ทำการปรับปรุงแก้ไข จนปัจจุบันจึงมีคู่มือฉบับปรับปรุง (ครั้งที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๑

ผลงานสื่อสิ่งพิมพ์ : คู่มือ (ต่อ)

๔. ชุดคู่มือการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม (๒๕๕๒)

๑. ครอบครัวคุณธรรม : คู่มือการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสถาบันครอบครัว
๒. โรงเรียนคุณธรรม : คู่มือการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสถาบันการศึกษา
๓. สังคมคุณธรรม : คู่มือการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสถาบันศาสนา หน่วยงานของรัฐและเอกชน

เป็นหนังสือคู่มือที่จัดทำขึ้น ภายใต้กิจกรรมโครงการวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในประเทศไทย ซึ่งเป็นโครงการที่สถาบัน ดำเนินงานร่วมกับ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) ในปีงบประมาณ ๒๕๕๒.

๕. คู่มือพัฒนาอายุคน ๖ ในเด็กปฐมวัย. (๒๕๕๓)

เป็นคู่มือที่ รองศาสตราจารย์ ดร.สายฤดี วรกิจโกคาทร และ คณะ จัดทำขึ้น เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้แก่พ่อแม่ และครู รวมถึงผู้ดูแลเด็ก ได้เรียนรู้วิธีการพัฒนาประสาทรู้ทั้ง ๖ ของเด็กได้เอง และได้รับการพัฒนาอย่างตรงจุด เหมาะสมอย่างเพียงพอ โดยจัดจำหน่ายในราคาเล่มละ ๑๘๐ บาท

ผลงานสื่อสิ่งพิมพ์ : รายงานวิจัย

๑. รายงานการวิจัย เรื่อง “การส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการของเด็ก โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ศาลาया.” ๒๕๕๓

เป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหิดล ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๒ โดยมี รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงนิตยา คชภักดี เป็นหัวหน้าโครงการ มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิจัยนำร่องเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับสุขภาพและพัฒนาการของเด็ก โดยการมีส่วนร่วมของ ครอบครัวและชุมชนศาลาया ซึ่งระยะแรกได้ศึกษาภาวะสุขภาพและพัฒนาการของเด็ก บทบาท การส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการเด็กรอบด้าน โดยครอบครัวและชุมชนในพื้นที่ ชุดโครงการวิจัย ศาลาया

โครงการนี้ ได้รับรางวัลชมเชยในการเสนอกลยุทธ์การแก้ปัญหาวิกฤตสังคมไทย จาก คณะกรรมการศึกษาวิจัยปัญหาสังคม สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในปี ๒๕๕๖.

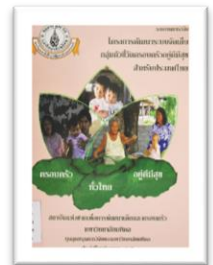
๒. รายงานการวิจัย “โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัด “ครอบครัวอยู่ดีมีสุข.” ๒๕๕๕

รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงนิตยา คชภักดี เป็นหัวหน้าโครงการ ซึ่งเป็นโครงการวิจัยที่ได้รับ ทุนสนับสนุนจาก สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในปี ๒๕๕๕ เพื่อ พัฒนาและสร้างตัวชี้วัด “ครอบครัวอยู่ดีมีสุข” สำหรับประกอบการติดตามประเมินผลตามแผนพัฒนา ประเทศ และนำตัวชี้วัดมาศึกษาการเปลี่ยนแปลงภาวะความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย ตลอดจน พัฒนารูปแบบเครือข่ายเพื่อจัดทำฐานข้อมูลตามตัวชี้วัด เพื่อการติดตามประเมินผล

๓. รายงานการวิจัย เรื่อง “ การพัฒนาดัชนีความอยู่ดีมีสุขด้านชีวิตครอบครัว สำหรับประเทศไทย.” ๒๕๕๖

เป็นโครงการต่อเนื่อง เพื่อการศึกษาขั้นสุดท้าย ในโครงการการพัฒนาระบบจัดเก็บกลุ่มดัชนีชี้วัด “ครอบครัวอยู่ดีมีสุข.” สำหรับประเทศไทย ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมี รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงนิตยา คชภักดี เป็น หัวหน้าโครงการ เพื่อสร้างเครือข่ายในการพัฒนาฐานข้อมูลสำหรับการติดตามประเมินผล พัฒนาระบบ ประสานเครือข่ายจัดทำฐานข้อมูล ตลอดจนเพื่อออกแบบและพัฒนาระบบฐานข้อมูลครอบครัวอยู่ดีมีสุข ที่มีความทันสมัย และมีคุณภาพ.

ผลงานสิ่งพิมพ์ : รายงานวิจัย (ต่อ)

๔. รายงานการวิจัย “โครงการพัฒนาระบบจัดเก็บกลุ่มตัวชี้วัดครอบครัวอยู่ดีมีสุข สำหรับประเทศไทย.” ๒๕๔๗

เป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหิดล ประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๗ โดยมี รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงนิตยา คชภักดี เป็นหัวหน้าโครงการ พัฒนาตัวชี้วัดครอบครัวอยู่ดีมีสุข และพัฒนาระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตครอบครัวที่มีความครบถ้วน ทันสมัย และมีคุณภาพ

๕. โครงการชุมชนสาธิตเอาใจต่อเด็กและเยาวชน

เป็นโครงการวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยมหิดล ปีงบประมาณ ๒๕๔๘ โดยมีรองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงนิตยา คชภักดี เป็นหัวหน้าโครงการ ซึ่งประกอบด้วยโครงการย่อย ๔ โครงการ คือ ๑) โครงการชุมชนสาธิตเอาใจต่อเด็กและเยาวชน ๒) โครงการความสัมพันธ์ของการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายโดยชุมชน ต่อสมรรถภาพร่างกาย สุขภาพ และพัฒนาการของเด็ก ๓) การอบรมเลี้ยงดูเชิงสังคมและวัฒนธรรมกับการมีส่วนร่วมของครอบครัวในชุมชน และ ๔) โครงการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย โดยครอบครัว

๖. รายงานการวิจัย “โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย.” ๒๕๕๐

เป็นโครงการที่ นางอรพินท์ เลิศอวีศดาตระกูล เป็นหัวหน้าโครงการ โยได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหิดล ปีงบประมาณ ๒๕๔๙-๒๕๕๐ เพื่อรวบรวมข้อมูลการจัดบริการศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยในเรื่องต่างๆ เพื่อให้ได้มาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพเหมาะสมกับสังคมไทย

ผลงานสื่อสิ่งพิมพ์ : โปสเตอร์พฤติกรรมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย : ตั้งแต่แรกเกิด - ๔ ปี

ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ สถาบันได้เริ่มจัดทำโปสเตอร์พฤติกรรมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย: ตั้งแต่แรกเกิด-๔ ปี โดยได้รับทุนสนับสนุนจาก ยูนิเซฟแห่งประเทศไทย และ บริษัท Kimberly-Clark อันเป็นสิ่งพิมพ์ ที่มีทีมสหวิชาชีพหลายสาขาร่วมพิจารณาจัดทำ เพื่อเป็นสื่อในการเผยแพร่ เพิ่มพูนความรู้ ฝ้าระวัง และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง ๔ ปี โดยเนื้อหาของโปสเตอร์ แสดงถึงพัฒนาการของเด็กในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการเคลื่อนไหว ร่างกายและการทรงตัว การใช้ตากับมือ ภาษา การช่วยเหลือตนเอง ด้านอารมณ์และสังคม และมีคำแนะนำวิธีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัยประกอบให้เข้าใจได้ง่าย

โปสเตอร์นี้ ทำเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นภาษาอังกฤษ ตัวโปสเตอร์ พิมพ์ ๔ สี และมีสติ๊กเกอร์แปลคำศัพท์ พัฒนาการในแต่ละด้านเป็นภาษาไทย เพื่อให้ผู้ใช้สามารถทดสอบความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กได้โดย นำสติ๊กเกอร์ภาษาไทยติดลงบนโปสเตอร์ ผลงานนี้ ได้จดลิขสิทธิ์ ผ่านศูนย์บริหารทรัพย์สินทางปัญญา มหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๖ และจัดจำหน่ายในราคาแผ่นละ ๑๒๐ บาท

พฤติกรรมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย : ตั้งแต่แรกเกิด-๔ ปี

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล
NATIONAL INSTITUTE FOR CHILD AND FAMILY DEVELOPMENT
Mahidol University at Salaya, Nakorn Pathom 73170, Thailand

สนับสนุนโดย UNICEF

อายุ	การเคลื่อนไหวร่างกายและการทรงตัว	การใช้ทากับมือ	ภาษา	การช่วยเหลือตนเอง	อารมณ์และสังคม
4 ปี	กระโดดขาเดียว	วางรูปเป็นเส้น	เข้าใจเรื่องง่าย	สวมเสื้อผ้าและถอดออก	รู้จักขอบคุณและขอโทษ
3 ปี	เดินขึ้นบันไดขั้นบันได	วาดรูปวงกลม	บอกชื่อ เพศของของเล่น	ควบคุมรถเข็นได้	เล่นสมมติกับเพื่อน
2 ปี	เขย่งของได้	ตัดเส้นได้สูง ๑-๔ ซม.	พูด 2 คำต่อกัน	ใช้ช้อนตักอาหารได้เอง	แสดงอารมณ์ต่างๆ ความรู้สึก
18 เดือน	เดินได้เอง	ขีดเส้นเป็นเส้นต่างๆ	ฟังตามที่ได้ยิน	ดื่มจากถ้วย	เรียนแบบอย่าง
12 เดือน	เดินเองได้บ้าง	หยิบของใส่กล่อง	พูด 1 คำ บอกชื่อของของเล่น	หยิบอาหารใส่ปาก	กอดคนแปลกหน้า
9 เดือน	คลาน	หยิบของเข้าถาด	เรียนเสียงของเล่น	เปิดขวดใส่ของเล่น	เล่นใจดี
6 เดือน	พลิกตัว พลิกหงาย	คว้าของเข้ามือ	ฟังตามเสียง	กินอาหารชิ้นเล็กๆ ได้	ฟังเสียงดนตรีและเล่นกับตุ๊กต
2 เดือน	ชันคอขึ้นตามพ่อแม่	ยกแขนขึ้น	สนใจเสียง และเคลื่อนไหวตามเสียง	ดูดนมจากเต้านมแม่ได้	สนใจคนอื่น

ตารางฐานชีวิตที่ดีแก่ปฐมวัย

- นมแม่ / อาหารที่เหมาะสมวัยถึง 6 เดือน
- ดูแลเอาใจใส่รักกันและเข้าใจ
- เรียนรู้จากประสบการณ์
- เล่นสนุกและเรียนรู้จากการเล่นและของเล่น
- พูดคุย เรียนรู้ภาษา สำหรับ อ่านหนังสือกับเด็ก
- สร้างสุขภาพ มีวิธีการเล่นโดยปลอดภัยจากอันตราย และดูแลความปลอดภัย
- สุขภาพจิตดีใจดีได้รักกันและกัน

<http://www.cf.mahidol.ac.th>

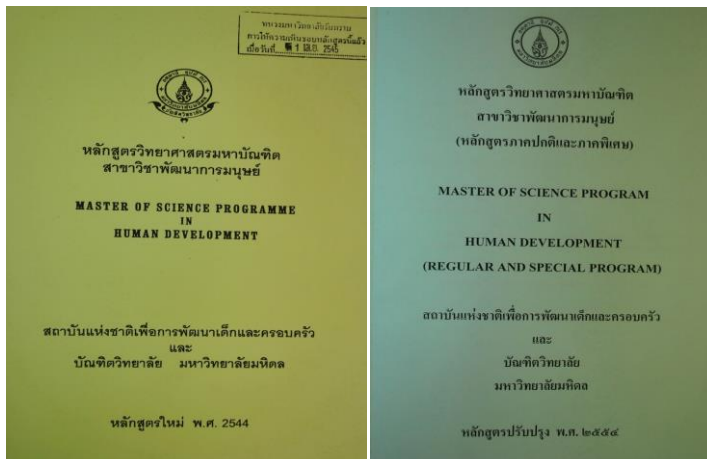
หลักสูตร

๑. หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนการมนุษย์ (๒๕๕๕)

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ สถาบัน ได้เริ่มจัดการเรียนการสอนหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนการมนุษย์ หลักสูตร ๑ ปี โดยรับนักศึกษารุ่นแรก ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๕ มีนักศึกษาจำนวน ๙ คน

๒. หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนการมนุษย์ (ฉบับปรับปรุง ๒๕๕๔)

ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ สถาบันได้ปรับปรุงหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนการมนุษย์ ตามกฎและระเบียบในการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งสถาบันได้เริ่มจัดให้มีการเรียนการสอนภาคพิเศษ ในปีการศึกษา ๒๕๕๔ โดยมีนักศึกษาภาคพิเศษรุ่นแรก จำนวน ๑๙ คน

บริการวิชาการ : การประชุมระดับชาติ

๑. การประชุมวิชาการเรื่อง “กระบวนทัศน์ใหม่เพื่อพัฒนาศักยภาพเด็กไทยในทศวรรษหน้า”

วันเสาร์ที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ได้จัดการประชุมระดับชาติเรื่องนี้ขึ้น เพื่อเผยแพร่ผลงานของสถาบัน ที่ดำเนินงานมาครบ ๑๐ ปี ตลอดจนเพื่อเผยแพร่ผลงานหรือองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนาเด็ก เยาวชน และครอบครัว ของนักวิชาการ และเครือข่ายวิชาการของของสถาบัน ให้สาธารณชน ได้มีเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์มากขึ้น

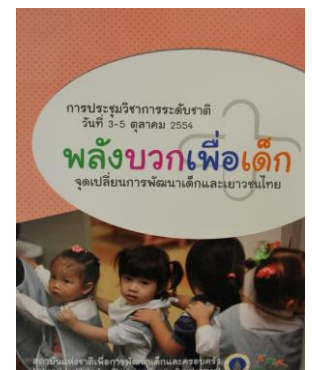
สถาบันได้จัดทำหนังสือ “๑๐ ปี ทศวรรษเพื่อเด็กและภูมิปัญญาของครอบครัว” เพื่อใช้ประกอบการประชุมดังกล่าว

๒. ประชุมวิชาการระดับชาติ เรื่อง “พลังบวกเพื่อเด็ก: จุดเปลี่ยนการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย”

สถาบัน ร่วมกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพแห่งชาติ (สสส.) จัดประชุมวิชาการระดับชาติ เรื่อง “พลังบวกเพื่อเด็ก : จุดเปลี่ยนการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย” และเปิดตัวเว็บไซต์ “ความรู้เพื่อชีวิตออนไลน์” เพื่อประเมินสถานการณ์เด็ก และเยาวชนในมิติต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิดการทำงานไปสู่การทำงานเชิงบวก ในหมู่นักวิชาการ และผู้ปฏิบัติการด้านเด็กและเยาวชน ตลอดจนเพื่อแสวงหาแนวทางในการทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ นำไปสู่การวางแนวยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็ก เยาวชนและครอบครัว บนฐานคิดการทำงานเชิงบวก

การประชุมนี้ จัดขึ้นเมื่อเมื่อวันที่ ๓ - ๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ ณ โรงแรมรอยัล ริเวอร์ กรุงเทพมหานคร และสถาบันได้จัดพิมพ์หนังสือ “พลังบวกเพื่อเด็ก: จุดเปลี่ยนเพื่อการพัฒนาเด็ก และเยาวชน” เพื่อใช้ประกอบการประชุม

บริการวิชาการ : รายการวิทยุ “ที่นี่... มหาวิทยาลัยมหิดล”

รองศาสตราจารย์ ดร.สายฤดี วรกิจโกคาทร ได้ริเริ่มดำเนินรายการวิทยุ “ที่นี่...มหาวิทยาลัยมหิดล” ขึ้น และได้ออกอากาศกระจายเสียงครั้งแรก เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๖ ณ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ คลื่นความถี่ AM 819 กิโลเฮิรท์ ทุกวันอาทิตย์ เวลา ๑๖.๑๐ – ๑๗.๐๐ น. ซึ่งสาระที่นำเสนอ มุ่งเน้นเรื่องราว ที่เกี่ยวกับความสุขในครอบครัว คุณภาพชีวิต วิทยาการก้าวหน้า และภาษาที่งดงาม โดยใช้รูปแบบการสัมภาษณ์ การค้นคว้า และคัดสรรสาระวิชาการที่ทันสมัย / น่าสนใจมาบอกเล่า รวมทั้งประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็นเหล่านั้น

รายการวิทยุนี้ เป็นสิ่งอันทรงคุณค่า ที่ยังดำเนินสืบต่อมาจนปัจจุบัน หากแต่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ (สวท.) ได้เปลี่ยนแปลงวัน และเวลาในการออกอากาศใหม่ เป็น วันเสาร์ เวลา ๑๗.๑๐ – ๑๘.๐๐ น. และมี อาจารย์ ดร.สาวิตรี ทยานศิลป์ เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดรายการ

บริการวิชาการ : รายการโทรทัศน์ ป.ปลาตากลม

รองศาสตราจารย์ ดร.สายฤดี วรกิจโกศาทร ได้ริเริ่มจัดทำรายการ โทรทัศน์ ที่มีชื่อว่า “ป.ปลาตากลม” ความยาว ๔ นาที เป็นรายการที่มุ่งพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย อายุ ๓-๖ ขวบ โดยร่วมกับแผนงานสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัย และแผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.) ในการเสนอสาระเกี่ยวกับกิจกรรมที่เด็กๆ ควรจะได้ทำกับสิ่งต่างๆ รอบๆ ตัว เพื่อที่จะได้เรียนรู้จากธรรมชาติในตน และนอกตนเอง เช่น การฝึกนิสัย การเรียนรู้สถานที่ อาหาร ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้มีประสบการณ์ เป็นการจุดประกายให้เกิดความสนใจที่จะค้นคว้า และไม่กลัวการสำรวจ

รายการโทรทัศน์นี้ นำเสนอครั้งแรก วันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๓ เวลา ๐๘.๕๕ น. ณ สถานีโทรทัศน์ทีวีไทย (TPBS)

บริการวิชาการ : ครอบครัวนิทานในพุทธมณฑล

รองศาสตราจารย์ ดร.สายฤดี วรกิจโกศาทร เริ่มจัดกิจกรรม “ครอบครัวนิทานในพุทธมณฑล” ภายใต้โครงการศูนย์พัฒนาศักยภาพนิทานในการพัฒนาเด็ก ที่ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณ มหาวิทยาลัยมหิดล ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๒ ซึ่งกิจกรรมเล่านิทานในพุทธมณฑล เป็นกิจกรรมหนึ่งในโครงการนี้

นิทานในสวนพุทธมณฑล จัดขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ปัจจุบัน กิจกรรมนี้ ยังคงดำเนินสืบต่อมา และภายหลังได้ใช้ชื่อกิจกรรมใหม่ว่า “นิทานในสวน”

สถานที่ : สวนภูมิพัฒนา

สวนแห่งความภาคภูมิใจแห่งนี้ รองศาสตราจารย์.ดร. สายฤดี วรกิจโกศาทร ได้เสนอมหาวิทยาลัยว่า จะขอใช้พื้นที่ด้านหลังของสถาบัน ที่ขณะนั้นยังเป็นพื้นที่รกร้างว่างเปล่าอยู่ เพื่อจะปรับปรุงบริเวณดังกล่าวให้เป็นสถานกิจกรรมกลางแจ้งสำหรับเด็กปฐมวัย พร้อมทั้งจะจัดเครื่องเล่นไม้ที่มีความปลอดภัยให้เด็กได้เล่นบนพื้นที่สนามหญ้าที่สวยงาม

ซึ่งน่าจะตรงกับดำริของมหาวิทยาลัย ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่ต้องการจะปรับปรุง/พัฒนาพื้นที่ทุกแห่งของมหาวิทยาลัยให้มีความสวยงาม

อเนิง เนื่องจาก

พื้นที่ดังกล่าวมีขนาดใหญ่ ต้องใช้งบประมาณมากถึงราว ๑๐.๐ ล้านบาท ฉะนั้น ในเบื้องต้นจึงเริ่มปรับปรุงให้ดูสะอาดสงบและสวยงามเหมาะแก่การพักผ่อนตามธรรมชาติก่อน ต่อมาผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยร่วมกับหน่วยงานเอกชนบางหน่วยงาน ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในการมอบเงิน ต้นไม้ และวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวกับงานสวน ซึ่ง รองศาสตราจารย์ ดร.สายฤดี วรกิจโกศาทรได้จัดพิธีเปิดสวนอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓ เพื่อขอบคุณผู้ที่ได้ให้การสนับสนุนในการดำเนินการดังกล่าว

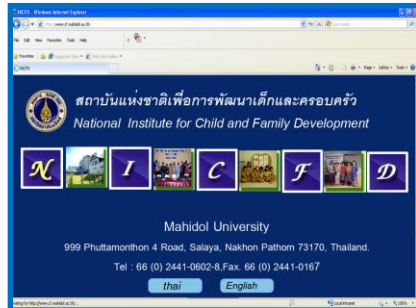
สวนภูมิพัฒนา จึงถือกำเนิดขึ้นตามดำริของ รองศาสตราจารย์ ดร.สายฤดี วรกิจโกศาทร นับเป็นสิ่งทรงคุณค่าที่เพียบพร้อมด้วยความสงบสวยงาม ปัจจุบันสถาบันได้ใช้ประโยชน์จากสวนนี้ เพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดกิจกรรมนิทานในสวน การจัดงานวันภูมิใจ ฯลฯ

ผลงานสื่ออิเล็กทรอนิกส์ : เว็บไซต์สถาบัน <http://www.cf.mahidol.ac.th>

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ สถาบันได้เริ่มประสานงานกับสำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในการจัดทำเว็บไซต์ของสถาบันขึ้น เพื่อเป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ และผลงานของสถาบัน

ปัจจุบัน เว็บไซต์ของสถาบันได้รับการพัฒนาให้ก้าวหน้าขึ้นโดยลำดับ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ สถาบัน ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับสอง ประเภทออกแบบดีเด่น ในการประกวดเว็บไซต์มหาวิทยาลัยมหิดล (Mahidol University Web Contest) และสถาบันเริ่มจัดทำกระดานถาม-ตอบเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและครอบครัว ในปี ๒๕๕๗

ผลงานสื่ออิเล็กทรอนิกส์ : เว็บไซต์ความรู้เพื่อชีวิตออนไลน์

ดังได้กล่าวไว้ในช่วงผลิตผลที่เป็นรูปเล่มแล้วว่า องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย ได้สนับสนุนให้จัดทำหนังสือสาระความรู้เพื่อชีวิต ฉบับภาษาไทย ขึ้นครั้งแรกตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๓๒ สำหรับการจัดทำสารระดังกล่าวในฉบับที่สี่ ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ อันเป็นปีแห่งการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ องค์การยูนิเซฟ แห่งประเทศไทย และสถาบัน โดย รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงนิตยา คชภักดี ในฐานะที่ปรึกษาของสถาบัน รับเป็นประธานคณะกรรมการใน การดำเนินงาน รวมทั้งได้รับความร่วมมือจากราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญหลายสาขา ได้ร่วมกันปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับ

สภาวะและแนวทางปฏิบัติสำหรับคนไทย แล้วเผยแพร่ในรูปแบบของเว็บไซต์ <http://www.factsforlifethai.cf.mahidol.ac.th> นอกจากนี้ เพื่อให้สะดวก แก่ผู้ใช้บางกลุ่ม จึงได้จัดทำเป็น CD ด้วย

เพลงประจำสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว

รองศาสตราจารย์ ดร.สายฤดี วรกิจโกศาทร ได้ดำริว่า สมควรมีเพลงประจำสถาบันเพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจ และเป็นการแสดงถึงความภาคภูมิใจของบุคคลที่มีต่อการทำงาน ณ ที่นี้ จึงจัดทำเพลงเพื่อการดังกล่าวไว้ ๓ เพลง ดังนี้

๑. เพลงประจำสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว

คำร้อง / ทำนอง : กัณพงค์ สุระกำแหง   เรียบเรียง : กัณพงค์ สุระกำแหง

ตึกหลังคาเขียวนั้นมีความสุขอยู่ข้างใน	ตั้งของขวัญกล่องใหญ่มอบกลับสู่สังคม
มุ่งมั่นพัฒนาสร้างภูมิคุ้มกันแต่ชุมชน	เพื่อให้ทุกคนมีสุขดังปรัชญา
จะขออาสาอบสิ่งดีๆนี้ต่อไป	เพื่ออนาคตของเด็กและครอบครัว
ให้ดีและมีสุขจนเป็นคนเก่งได้รอบตัว	เพื่อให้เขาไม่กลัวที่จะโตและเป็นคนดี
นี่คืองานของคนสถาบันแห่งชาติ	เราพัฒนาเพื่อเด็กและครอบครัวที่ดี
ให้สังคมที่มีสุขคืนกลับสู่ไทยอีกที	เพื่อให้บ้านหลังนี้ร่มเย็นตลอดไป
ตึกหลังคาเขียวยังมีความสุขอีกมากมาย	อยู่ท่ามกลางเขตแห่งปัญญามหิดล
ผู้คอยส่งความสุขสู่สังคมและชุมชน	ให้เราทุกคนได้อยู่อย่างสุขใจ
(ให้เราทุกคนได้อยู่อย่างมั่นใจ)	

๒. เพลงครอบครัวไทย

คำร้อง / ทำนอง : กัณพงศ์ สุระกำแหง

เรียบเรียง : กัณพงศ์ สุระกำแหง

สุขหนึ่งเดียวที่เกิดในชีวิต คือได้มีครอบครัวที่อุ่นใจ
มีญาติพี่น้อง ปู่ย่าตายาย มีพ่อและแม่ที่แสนดี

มีลุงป้าที่น่ารักเรา มีคุณครูอบรมเราให้ได้ดี
มีเพื่อนและพ้องซึ่งล้วนเป็นคนดี ได้มีแค่นี้ก็มีสุข

อบอุ่นในหัวใจ ได้ทุกวัน ที่ฉันมีทุกคนเข้าใจ
ร่วมเย็นเป็นครอบครัว บนแผ่นดินไทย
อยู่อย่างครอบครัวไทยที่รักกัน

อยากให้ทุกครอบครัวมีโชคดี ใช้ทุกช่วงเวลาที่มิดูแล
กัน

หมั่นอุ้มชูฟูมฟัก ให้เกิดสายสัมพันธ์ มอบความรัก
ความผูกพันด้วยหัวใจ

หมั่นอุ้มชูฟูมฟัก ให้รักและผูกพัน ให้สมกับคำว่า
ครอบครัวไทย

๓. เพลงเพื่อเด็ก

คำร้อง / ทำนอง : กัณพงศ์ สุระกำแหง

เรียบเรียง : กัณพงศ์ สุระกำแหง

ชีวิตเด็กเล็กๆเปรียบดั่งผ้าขาวน้อยๆ
ถ้าปล่อยให้ล่องลอยคงต้องหม่นหมองสักวัน
ใช้ความดีทอสายใยให้งามจากใจขึ้นทุกวัน
สอนเขาให้ทำแต่ความดี

แต่งโลกนี้ให้สวยด้วยเด็กที่มีศีลธรรม
ให้ได้รู้และจดจำ ย้ำทำแต่สิ่งที่ดี
ให้เขาารู้สิ่งถูกผิดยังคิดและทำถูกวิธี
เพื่อให้เขาได้มีชีวิตที่ มีค่า

อย่าปล่อยให้เด็กน้อยต้องยืนโดดเดี่ยว
เด็กๆ ทุกคนอาจไม่รู้
ชีวิตของเขามีค่าสักเพียงไหน ชื่อนาคตให้เป็นคนดี
เพื่อเขาได้ มีความสุข สดใส
ส่งเสริมให้ เก่งจากใจที่มีศีลธรรม

เป็นผู้มีปัญญา รู้คุณค่าชีวิตคน
ให้รู้จักความอดทนจิตใจเมตตาแบ่งปัน
พร้อมชิมชับแต่สิ่งดีเพื่อดี สุข เก่งอย่างสร้างสรรค์
สร้างภูมิคุ้มกันด้วยรักที่มาจากหัวใจ

สร้างภูมิคุ้มกันด้วยรักที่มาจากหัวใจ (ตอนจบ)